MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA ELEMENTAR MATEMATIK TUSHUNCHALARNI SHAKLLANTIRISHDA ELEKTRON VOSITALARDAN FOYDALANISH

Yaxyoyeva Kifoyat Abduqodir qizi
GDPI Maktabgacha ta'lim yo'nalishi magistranti
e-mail: yaxyoyevakifoyat@gmail.com

Annotatsiya: ushbu maqolada Maktabgacha ta'lim yoshdagi bolalarning elementar matematik tushunchalarini shakllanishida elektron vositalardan foydalanganda yuqori samaradorlikka erishganligi, elektron vositalarning qo'llanilishiga oid mamlakatimizda va horijda olib borilgan tajribalar yoritilgan hamda maktabgacha yoshdagi bolalarning matematik tushunchalarini rivojlantirishda bir nechta interfaol usullarda foydalanish tavfsiya etilgan.

Kalit so'zlar: Interaktiv o'yinlar, elektron qurilmalar, kognitiv rivojlanish, eksperimental tajriba, Maktabgacha ta'lim, interaktiv platforma.

Abtacrat: In this article, high efficiency was achieved when using electronic tools in the in our country and abroad regarding the use of electronic tools were highlighted, and it was recommended to use severel interactive methods in the development of mathematical concepts of preschool children.

Keywords: Interactive games, electronic devices, cognitive development, experimental experence, Preschool education, interactive platform.

Maktabgacha yoshdagi davr bolalarning rivojlanishi uchun eng muhim davr hisoblanadi. Bolalarda kelajak uchun tamal toshni maktabgacha yoshdan qo'yish kerak. Maktabgacha yoshdagi davr bolalarning kognitiv rivojlanishining eng muhim davridan biridir. Bu davrda bolalarga taqdim etiladigan ta'lim ularning kelajakdagi o'quv muvaffaqiyatlari va umumuiy hayotiy ko'nikmalariga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Elektron vositalar bolalarga matematik tushunchalarni o'rganishga yordam beradigan samarali usul sifatida alohida ajralib turadi. Ilk yoshdan bolalarni mashg'ulot jarayoniga qiziqtirish juda qiyin bo'ladi. bolalarni elementar matematik tushunchalarini shakllantirish hamda ijodiy qobilyatlarini ro'yobga chiqarishda, va jamoa bo'lib ishlashga o'rgatishda tarbiyachilar elektron vositalaridan foydalanishi maqsadga muvofiqdir. Ta'lim dasturlari, raqamli manipulatorlar va interaktiv platformalar kabi elektron vositalardan foydalanish ushbu ta'lim jarayonini sezilarli o'zgartirishi mumkin.

Maktabgacha Yoshdagi bolalar uchun elementar matematik tushunchalarni shakllantirishda elektron vositalardan foydalanish juda foydali bo'lishi mumkin. Ushbu vositalar O'rganish tajribasini oshirishirishi, yosh bolajonlarni jalb qilishi va matematik tushunchalarni o'rganishning interfaol usullarini taqdim etishi mumkin. Ushbu jarayonda elektron vositalardan foydalanish bo'yicha ba'zi asosiy fikrlar:

Interaktiv ta'lim dasturlari. Ishtirok etish: Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun mo'ljallangan o'quv ilovalari ko'pincha matematikani o'rganishni qiziqarli qiladigan o'yinlar,

boshqotirmalar va interaktiv vazifalarni o‘z ichiga oladi. Yoritiladigan tushunchalari Sanash, qo‘shish, ayirish va boshqa shu kabi asosiy tushunchalarni tasavvur qilishda yordam beradi.

Raqamli Malipulatorlar

Vizual vakillik: Virtual bloklar yoki hisoblagichlar kabi vositalar bolalarga matematik tushunchalarni hosil qilishda yordam beradi va mavhum g‘oyalarni yanada aniqroq qiladi

Amaliy tajriba: Raqamli manipulatorlar ushbu rivojlanish bosqichida hal qiluvchi ahamiyatga ega bo‘lgan tadqiqot va tajriba o‘tkazish imkonini beradi.

O‘quv videolar va animatsiyalar. Hikoyalar: Hikoyalarni o‘z ichigan olgan videolar matematik tushunchalarni o‘zaro bog‘lash mumkin bo‘lgan tarzda tanishtirishi mumkin, bu esa bolalarga ularning ahamiyatini tushunishga yordam beradi.

Ko‘rgazmalilik: Animatsion namoyishlar ko‘rgazmali qurollar orqali o‘rganishni mustahkamlab, muammolarni bosqichma - bosqich yechish yo‘llarini ko‘rsatishi mumkin.

Interaktiv doskalar.

Guruh faoliyati: Interfaol doskalar bolalar birgalikda muammolarni hal qilishda ishtirok etishlari mumkin bo‘lgan guruh faoliyatini osonlashtirishi mumkin.

Dinamik tarkib: Tarbiyachilar ushbu doskalardan bolalarning javoblari va ehtiyojlariga moslasha oladigan dinamik tarkibni ko‘rsatish uchun foydalanishlari mumkin.

Onlayn o‘yimlar va platformalar. Motivatsiya: Matematik o‘yinlarni taklif qiluvchi onlayn platformalar bolalarni past bosimli muhitda o‘z mahoratini mashq qilishga undashi mumkin.

Taraqqiyotni kuzatish: Ko‘pgina platformalar fikr-mulohazalarni taqdim etadi va taraqqiyotni kuzatib boradi, bu ham tarbiyachiularga ,ham ota-onalarga rivojlanishni kuzatish imkonini beradi.

Roboto texnika va kodlash

Muammoni yechish ko‘nikmalari: Oddiy robototexnika yoki kodlash faoliyati bilan tanishtirish matematik tushunchalarni integratsiyalashgan holda mantiqiy fikrlash va muammolarni yechish ko‘nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

Amaliy o‘rganish: Bolalar robotlarni muayyan yo‘llarni bosib o‘tishga yoki hisoblash yoki o‘lchashni o‘z ichiga olgan vazifalarni bajarishga dasturlashda o‘yin orqali o‘rganadilar.

Ota-onalar ishtiroki

Uyda o‘rganish Elektron vositalar uyda o‘rganishni osonlashtirib, ota-onalarga ilova yoki o‘yinlar yordamida farzandlari bilan matematik mashg‘ulotlarni o‘tkazish imkoniyatlarini beradi.

Ota-onalar uchun manbalar: Ko‘pgina ta’lim platformalari ota-onalarga farzandlarining o‘qishini qo‘llab-quvvatlash uchun manbalar va maslahatlar beradi.

Shaxsiylashtirilgan ta’lim

Moslashuvchanlik: Ko‘pgina elektron vositalar bolalarning individual o‘rganish tezligi va uslubiga moslasha oladi va ularning ehtiyojlariga moslashtirilgan tajribani taqdim etadi.

Darhol fikr mulohaza: Bolalar o‘z faoliyati haqida bir zumda fikr-mulohaza oladilar, bu ularga xatolarni tushunishga va ulardan o‘rganishga yordam beradi.

Birgalikda o‘rganish

Ijtimoiy hamkorlik: Elektron vositalar tengdoshlar o‘rtasida hamkorlikni rivojlanishi, bolalarni matematika muammolari ustida birgalikda ishlashga va fikr almashishga undashi mumkin.

Guruh loyihalari: Guruh loyihalarini amalga oshirish imkonini beruvchi platformalar bolalarda jamoada ishlash ko‘nikmalarini rivojlantirishda bir-biridan o‘rganishga yordam beradi.

Maktabgacha ta’limda elektron vositalardan foydalanish haqida bir qancha tadqiqotlar mavjud. Masalan, M.A.Karimova (2020) o‘z ishida elektron o‘yinlar va interaktiv dasturlarning bolalarning matematik ko‘nikmalarini rivojlantirishdagi ahamiyatini ta’kidlaydi. Shuningdek, S.R.Abdurahmanova (2021) maktabgacha yoshdagi bolalarda raqamli texnalogiyalar yordamida matematik tushunchalarni o‘zlashtirish jarayonini o‘rganadi. Horijda ham Maktabgacha ta’limda elektron qurilmalaridan foydalanish bo‘yicha turli tadqiqotlar mavjud. Misol uchun, Yilmaz (2021) o‘z tadqiqotlarida interfaol o‘yinlarning bolalarning matematik fikrlash qobilyatlarini

rivojlantirishga ta’sirini o‘rganib chiqdi. Bundan tashqari Demir va boshqalar (2020) raqamli o‘yinlar bolalarga raqam tushunchasini tushunishga qanday yordam berishni ko‘rsatdi.

M.A.Karimova o‘tkazgan tadqiqotda maktabgacha yoshdagi bolalar bilan tajribaviy faoliyat olib borildi. 5-6 yoshdagi 30 nafar bola ishtirok etdi. Ular uchun maxsus tayyorlangan elektron o‘yinlar va interaktiv dasturlar ishlab chiqildi. O‘yinlar bolalarga raqamlarni tanish, hisoblash, geometrik shakllarni aniqlash va ularni bir-biri bilan solishtirish kabi elementar matematik tushunchalarni o‘zlashtirishiga yordam berdi. Horij olimlari Yilmaz va Demir o‘tkazgan tadqiqotda 5-6 yoshli yoshli 40 nafar bola bilan eksperimental tadqiqot o‘tkazildi. Bolalar maxsus ishlab chiqilgan elektron o‘yinlar va ilovalar orqali matematik tushunchalarni o‘rganishga undadi. O‘yinlar sonni aniqlash, geometrik shakllarni tanish kabi asosiy matematik tushunchalarni o‘rganishdan iborat Tadqiqotlar natijasi shuni ko‘rsatadiki, bolalar elektron vositalardan foydalansa matematik tushunchalarni tezroq va samaraliroq o‘rganadi. Bolalar matematikani o‘yinlar orqali qiziqarli tarzda o‘rganishsa, ularning motivatsiyasi ham ortadi. Elektron vositalar bilan ta’lim olgan bolalar an’anaviy usullar bilan ta’lim olgan bolalarga qaranda yuqori muvaffaqiyatga erishdilar. Ushbu tadqiqotlar kelajakda maktabgacha ta’limda raqamli texnalogiyalarni qo‘llash uchun yangi imkoniyatlarni ochadi va pedagoglarga bolalar bilan ishlashga innovatsion yondashuvlarni taklif etadi.

Xulosa. Elektron vositalar maktabgacha yoshdagi bolalarda asosiy matematik tushunchalarni shakllantirishda samarali usul bo‘lib ko‘rinadi. Ushbu tadqiqot kelajakda maktabgacha ta’limda raqamli texnalogiyalardan foydalanish uchun yangi imkoniyatlarni taqdim etadi va tarbiyachilarga bolalar bilan ishlashda innovatsion yondashuvlar tavfsiya etadi. Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun elementar matematik tushunchalarni shakllantirishga elektron vositalarning integratsiyalashuvi ta’limni rivojlantirish uchun katta vada beradi. Raqamli resurslarning jozibador tabiatidan foydalangan holda, bolalar qiziqish, izlanish, va asosiy matematik ko‘nikmalarni egallashga yordam beradigan dinamik o‘quv muhitini yaratishi mumkin. Texnologiyalar rivojlanishda davom etar ekan, Tarbiyachilar va ota-onalar uchun ushbu vositalarni o‘z ta’lim strategiyalariga chuqur o‘ylab kiritishlari, ular an’anaviy usullarni to‘ldirishi va yosh o‘quvchilarning har tomonlama rivojlanishini qo‘llab quvatlashi muhim bo‘ladi.

Adabiyotlar ro‘yxati:

1. Abdurahmonova S.R. “Raqamli texnologiyalar yordamida maktabgacha yoshdagi bolalarda matematik tushunchalarni o‘zlashtirish.” Maktabgacha ta’lim tadqiqotlari. 2021.

2. Karimova M.A. “Elektron o‘yinlar va interaktiv dasturlarning matematik ko‘nikmalarga ta’siri.” Ta’lim va innovatsiyalar jurnali. 2020.

3. Demir B. “Raqamli o‘yinlarning maktabgacha yoshdagi raqamlar tushunchasini tushunishga ta’siri”. 2020.

4. Yilmaz A. “Interfaol o‘yinlarning bolalarning matematik fikrlash ko‘nikmalariga ta’siri”. Ta’lim va tadqiqot jurnali. 2021.